

derlag för politiska beslut. Hur kan ett sådant underlag presenteras i olika planeringssammanhang och under olika steg i en planeringsprocess? Också denna fråga är av stort intresse i anslutning till socialutredningens förslag, som bl a innebär att socialvården (socialtjänsten) skall delta i samhällsplaneringen.

3. När det gäller den fysiska och sociala miljöns möjligheter att tillgodose mänskliga behov finns vad FSS vet mycket litet som belyser betydelsen av, omfång av och takt i inflyttning till helt nya områden. Vad vet kommunerna om inflyttarnas bakgrund (miljö, kultur)? I vilken social och kulturell ram hamnar de i och med flyttningen? Har verksamhetsplaneringen någonsans använts för att ta tag i dessa frågor?

4. På flera håll har bl a socialförvaltningarna erfarenhet av att nya stora bostadsområden efter en tid fungerar dåligt. Detta tar sig bl a uttryck i att genomströmningen ökar. Kan man genom försöksverksamhet få möjlighet att studera vilken effekt det skulle ha om sådana områden fick en kraftig förstärkning av den mer allmänna sociala servicen, framförallt när det gäller barnfamiljer?

I sammanhanget gäller också att motiven för utflyttning från nyare områden såvitt FSS vet inte är särskilt mycket analyserade. Varför flyttar man? Vad blir effekten för dem som stannar kvar?

Förslagen i rapporten

FSS vill ansluta sig till förslag 1, 3 och 4 såsom vi har tolkat dem:

1. Den teoretiska forskningen kring välfärdsbegreppet med alla dess komponenter är knuten till SOFI (Socialforskningsinstitutet) och SCB (Statistiska centralbyrån).

Delegationen för social forskning bör då främst undersöka:

a. Behov av fördjupade specialstudier.

b. Behov av praktisk försöksverksamhet.

3. Det finns behov av studier kring samspelet mellan individuella resurser och sociala förhållanden, i synnerhet om sådana sociala och fysiska förhållanden som i särskilt hög grad påverkar den enskildes handlingsutrymme.

4. Slutligen behövs studier av den fysiska/sociala miljön utifrån dess möjligheter att tillgodose fundamentala mänskliga behov.

Rapportens förslag nr 2 är svårare att tolka.

Rapporten omnämner Norrbotenprojektet som det viktigaste utvecklingsarbetet inom området social planering.

"Eftersom det saknas såväl metoder som modeller för en socialt inriktad planering utgår man från att studera nu tillämpade planeringsunderlag och planeringsprocesser utifrån dess möjlighet att tillgodose sociala mål.

Det finns ansatser till att studera de institutionella hindren för en social planering (intressekonflikter etc). Sådana studier ges dock ingen framträdande roll i de aktuella projekten".

Om vi tolkar utredaren rätt menar han att *här* skulle vara utrymme för ett viktigt initiativ från DSF nämligen: "att klargöra de faktiska hindren för en i reell mening styrande social planering och på detta sätt få ett underlag för vilka hinder för den sociala planeringens trovärdighet och faktiska styrmöjligheter, som det är strategiskt möjligt att undanröja".

FSS vill understryka vikten av att analysera de hinder för en social planering som intressemot-sättningar i samhället utgör. Det är helt nödvändigt för att planera såväl på kort sikt som på lång

sikt. Samtidigt är föreningen väl medveten om att en sådan forskning kan leda till en ideologisk konflikt. FSS har velat markera detta genom det tidigare avsnittet om ideologi och forskning.

I dagens frågor

Red: Sten Söderberg

Vård utan samtycke — en svår fråga

Socialminister Rune Gustavsson har tillsatt en särskild arbetsgrupp inom regeringskansliet med uppgift att redovisa ett beslutsunderlag för regeringen i frågor om vård utan samtycke inom socialvård och sjukvård, m m.

Bakgrunden är att regeringen kommer att få ta ställning till förslag från tre olika utredningar i frågor som har samband med varandra. Inom socialutredningen — vars slutbetänkande nu är ute på remiss — har rätt delade meningar i frågan om sociallagstiftningen skall ge möjligheter till vård utan den enskildes samtycke av vuxna missbrukare av alkohol och narkotika eller om tillräckliga möjligheter till detta ges av lagen om beredande av slutna psykiatrisk vård i vissa fall (LSPV). En särskild expertgrupp inom socialstyrelsen arbetar f n med en översyn av LSPV, och utredningen beräknas bli färdig i

november i år. Slutligen har 1971 års utredning om behandling av psykiskt avvikande (den s k Bexeliuskommittén) redovisat vissa förslag till ändringar i LSPV, vilka nu remissbehandlas.

Den nu tillsatta arbetsgruppen är en tjänstemannaberedning inom regeringskansliet med departementsrådet Lars Grönwall, socialdepartementet, som ordförande. Till arbetsgruppen skall knytas en referensgrupp med företrädare för riksdagspartier samt berörda personalorganisationer. Arbetet skall vara avslutat under våren 1978 och då kunna samordnas med propositionsarbetet med ny sociallagstiftning.

Socialminister Rune Gustavsson säger i en kommentar till beslutet att han har ansett det angeläget att få till stånd en samlad belysning av frågor som berör vården utan enskilds samtycke inom socialvård och sjukvård och av de beröringspunkter dessa frågor har med kriminalvården. Det beslutsunderlag som arbetsgruppen skall ta fram skall grunda sig på de tre utredningarna och de remissvar som kommer in. Arbetet är ett led i det omfattande arbetet inom socialdepartementet med en ny sociallagstiftning. Siktet är inställt på att den nya sociallagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 1980.

"Vård utan enskilds samtycke" är ett slags eufemism. Verkligheten bakom är inte alltid så elegant. En svår fråga: Är exempelvis polisen utbildad att vid våldsamt motstånd "införpassa" en sjuk människa till vårdstället?

Lyckade studiedagar i Socialförbundet

Sveriges socialförbund har hållit studiedagar i Göteborg och många röster betygar att de var mycket lyckade. Förbundets tidskrift 7—8/77 ägnas helt åt vad som då förekom och återger anföranden av bl a statsråden Ola Ullsten och Rune Gustavsson samt av förre socialministern Sven Aspling. I en sammanfattning skriver förbundets ordf Arne Pettersson:

Vi står nu samtliga i startgroparna för en "nyare" socialvård.

Socialutredningen kommer nu att bli höstens stora arbete. Kom ihåg att framföra Era åsikter i remissvaren.

Hör gärna av Er också till oss, till vår förbundstidskrift. Där har Du möjlighet också att få fram Dina åsikter. Min uppfattning är att en bred och saklig debatt blir en bra produkt.

Då får vi en bra socialbalk.

Vi får dock alltid komma ihåg att lagar och paragrafer är en sak — den medmänskliga synen och värmen den går inte att lagstifta om.

Den behövs i dag — och i morgon ännu mer.

Socialvården får inte bli en apparat som är stel — byråkratisk och otyplig. Vi får också komma ihåg en annan sak — vi kan aldrig köra bort vårt medmänskliga ansvar genom att betala skatt till samhället.

Här har folkrörelserna en självklar uppgift och gör ett bra jobb.

Vi behöver varandra — vi skall hjälpas åt, då blir socialvården meningsfylld.

Barnomsorgen — planeringen väl framme

Kommunernas planer för genomförandet av utbyggnadsprogrammet för barnomsorgen under femårsperioden 1976—1980 ligger nu ca 5 000 platser högre än i våras. Detta enligt facknämndernas förslag till ny barnomsorgsplan. Totalt planerar kommunerna nu att bygga ca 87 000 daghemsplatser jämfört med ca 82 000 platser som redovisades i våras i kommunernas barnomsorgsplaner för perioden 1977—1981. Den konkreta planeringen närmar sig därmed successivt det uppsatta programmet som omfattar 100 000 daghemsplatser under perioden.

Samtidigt planerar kommunerna nu att bygga ca 41 000 av de 50 000 fritidshemsplatser som ingick i den av regeringen och Svenska kommunförbundet träffade överenskommelsen om utbyggnaden av barnomsorgen. Fritidshemsplaneringen ligger där-

med 7 000 platser högre än i våras. Detta resultat framgår av en kommunenkät som den statliga Planeringsgruppen för barnomsorg och Svenska kommunförbundet genomfört under augusti/september i år. Enkäten visar samtidigt att kommunerna planerar att öka antalet familjedaghemplatser med ca 28 000 under femårsperioden.

Bakgrunden är denna. I oktober 1975 träffade regeringen och Svenska kommunförbundet en överenskommelse om ett utbyggnadsprogram för barnomsorgen som innebar att 100 000 nya daghemsplatser och 50 000 nya fritidshemsplatser skulle börja byggas under femårsperioden 1976—1980. Platserna beräknades kunna tas i bruk under åren 1977—1981. Familjedaghemmen förutsattes utgöra ett komplement till daghemmen och fritidshemmen och skulle byggas ut enligt den bedömning som gjordes lokalt i varje kommun.

För att ge kommunerna ekonomiska möjligheter att genomföra utbyggnaden infördes fr o m den 1 januari 1977 ett nytt statsbidragssystem med väsentligt höjda och värdebeständiga statsbidrag.

Den sammanställning som socialstyrelsen gjorde i våras av uppgifter ur kommunernas förskole- och barnomsorgsplaner för perioden 1977—1981 visade att ca 82 000 av de 100 000 daghemsplatserna och ca 34 000 av de 50 000 fritidshemsplatserna beräknades komma till stånd. De nu genom en särskild kommunenkät insamlade uppgifterna — som i huvudsak grundas på facknämndernas förslag till barnomsorgsplan för perioden 1978—1982 — visar att planerna har reviderats uppåt.

Energikällornas faror

Miljö- och hälsoeffekter av tekniska energisystem i normal drift heter rapport nr sju från delegationen för energiforskning (DFE). Rapporten beskriver de bieffekter som samhällets energianvändning har på hälsa och miljö och drar med utgångspunkt ifrån detta upp några viktiga forskningsområden.

Rapporten vill alltså huvudsakligen ge en bild av de samlade

riskerna i normalfallen, och sysslar endast i förbigående med katastrofsituationer. Den innehåller en beskrivning av natursystemets delar, av miljöföreningar från tekniska energisystem och effekterna av dessa.

Utifrån detta vill man försöka bestämma vilken hälso- och miljöforskning som är angelägen inom eller i samband med det statliga energiforskningsprogrammet. Rapporten föreslår fem forskningsområden:

Utveckling av metoder för att värdera och väga samman säkerhetsfrågorna liksom effekterna på hälsa och miljö av olika energisystem.

Forskning om bridreaktors säkerhets-, hälso- och miljörisiker.

Bestämning av (tex strål-) dos-effektsamband för individer och befolkningsgrupper, som utsätts för olika slags luft- och vattenföreningar eller för radioaktiva ämnen.

Bestämning och värdering av effekterna av svaveldioxidutsläpp i atmosfären.

Utveckling av globala atmosfärmodeller, som visar vilka effekter samhällets utsläpp av koldioxid och partiklar har på klimatet.

Alla dessa problem är svåra och kräver stora, ibland långvariga eller internationella forskningsinsatser av flera parter, heter det i rapporten.

Ambitionerna är berömvärda men hur man skall få fram exempelvis data om bridreaktorer är svårt att förstå — det finns bara några få experimentexemplar och ingen alls i Sverige. Atomenergi i Studsvik har länge sysslat med forskning av det här slaget. Dit borde nog uppdraget gå.

LO och BT-Kemi-skandalen

Ungefär samtidigt som BT Kemis direktör sattes på fri fot hade *LO-tidningen* (27/77) en mycket skarp ledare under rubriken "Det räk-

ker inte med att döma BT Kemis skurkar — miljölagarna måste skärpas".

Giftskandalen vid BT Kemi blottar brister i företagsledningens ansvarstagande som är djupt upprörande. Lika upprörande är den praktiskt taget obefintliga kontrollen från samhällets sida över företag som tillverkar miljöfarliga ämnen, liksom de bristfälliga resurser som samhället ställer upp med när väl en olycka har hänt.

Skulle det dessutom visa sig att det livshotande ämnet dioxin grävts ner är det för övrigt inte fråga om en skandal, utan — som en del kommentatorer redan påpekat — en katastrof!

Mot den här bakgrunden är det deprimerande att läsa de kommentarer som jordbruksminister Anders Dahlgren och chefen för Naturvårdsverket, Valfrid Paulsson, gjort. De har förklarat att de hoppas att BT Kemi-historien är en engångsföreteelse. Det är nog att vara naiv i överkant.

Fortfarande är, det kan inte nog hårt understrykas, resurserna otillräckliga. Arbetskyddsstyrelsens kapacitet räcker inte långt, yrkesinspektörernas resurser är så snålt tilltagna att de med alldeles för långa intervaller kan besöka och granska arbetsplatserna och de yrkesmedicinska klinikerna fungerar inte alls i den omfattning man tänkte sig för flera år sedan.

Men bristerna när det gäller kontrollen över företagens yttre miljö är också mycket stora. På det området finns varken en facklig eller en samhällelig kontrollapparat. Som LO:s miljöombudsman Leif Kjellstrand mycket riktigt påpekar i en intervju i *LO-tidningen*, bygger miljöskyddslagen på att företagen förutsätts följa lagar och förordningar och lämna korrekta rapporter till länsstyrelserna. Företagen ska, med andra ord, utöva en självkontroll.

Den metoden är förkastlig. När stora pengar står på spel, som i Teckomatorp, följer inte företagen spelreglerna.

Fackets "kontroll" över tex ett företags miljöfarliga tillverkning sträcker sig i princip bara till fabriksgrunden. Både arbetsmiljöutredningen och LO har krävt att de fackliga skyddsombuden borde

tillerkännas vidgade befogenheter så att de kan ingripa i och påverka företagets aktiviteter riktade mot den yttre miljön, tex företagets utsläpp av avfall. Det kravet har tyvärr Per Ahlmark avvisat.

Sverige som ILO-pionjär

Den svenska ILO-kommittén, som är beredningsorgan för Sveriges samarbete inom Internationella arbetsorganisationen (ILO), firar i år 50-årsjubileum.

Kommittén är, liksom ILO själv, trepartisk, dvs den företräder regeringen, arbetsgivare och arbetare på lika villkor. Sverige var ett av de första länder som etablerade ett nationellt trepartssamarbete i ILO-frågor, och vår ILO-kommitté är troligen den äldsta i världen, skriver *Arbetsgivaren* (30/77).

— Tyvärr är nationella ILO-kommittéer en ovanlig företeelse utanför Norden, påpekar SAF:s internationelle direktör Gullmar Bergenström som har 27 år bakom sig i styrelsearbete. Han är vice ordförande i ILO:s styrelse (Governing Body), han är president i Internationella arbetsgivarorganisationen (IOE) som representerar arbetsgivarföreningar i 84 länder (ILO omfattar 135) och han är internationell direktör även för de övriga fyra nordiska ländernas arbetsgivarföreningar.

USA, Kanada, Australien, Schweiz tex är federationer och hänvisar till statsrättsliga svårigheter att åstadkomma nationella kommittéer. I u-länderna råder ofta sådana politiska förhållanden som gör det svårt för självständiga arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer att utvecklas och fungera.

Och i de kommunistiska länderna är det som bekant svårt att skilja ut staten och arbetsgivarna från varandra.

Som Arbetsgivaren berättade i nr 25 befinner sig ILO just nu i en kris som på längre sikt kan kosta organisationen livet sedan USA 1975 på Kissingers initiativ sade upp sitt medlemskap. Uppsägningstiden löper ut den 6 november i år.

— USA kan återta uppsägningens dessförinnan eller åtminstone förlänga provotiden. Det kan sy-

nas svårt för president Carter att träda ut ur en organisation som så som ILO kämpar för de av presidenten omhuldade mänskliga rättigheterna, säger Gullmar Ber-genström.

Tyvärr återtog inte USA sin uppsägning. De lämnar alltså organisationen, vilket är ett hårt slag, inte minst ekonomiskt.

Jämställdhet på bredare bas

Jämsides, den statliga Jämställdhetskommitténs nyhetsblad, har kommit med sitt andra nummer. Intresset för provnumret i somras var så stort att upplagan nu har fördubblats.

Jämsides innehåller nyheter om Jämställdhetskommitténs arbete och speglar också vad som händer på området i övrigt. Det skickas till press, politiker, arbetsförmedlare, fackliga ombudsmän, bibliotek m fl.

Jämställdhetskommittén bredar nu sina kontakter med olika grupper i samhället. Bl a har referensgruppen utökats med invandrarkvinnor och män, av vilka några arbetar inom vårdyrken.

En ny form för kontakt är "Öppet Hus", där Jämställdhetskommittén inbjuder olika grupper till informella diskussioner, t ex daghemspersonal, fackklubbar, syokonsulenter.

Jämsides tar denna gång bl a upp kvinnoidrottens ställning och berättar om ett nytt förslag inom Riksidrottsförbundet som innebär en bred satsning på kvinnoidrott och kvinnliga ledare. Elitidrottaren Linda Haglund säger bl a:

— Kvinnors roll inom idrotten hör ihop med könsrollerna i samhället. När tjejer gifter sig då har de inte tid till idrott — men deras män har det.

Linda Haglund pekar också på massmedias dåliga bevakning av kvinnoidrotten.

Jämställdhetskommittén vill nu intensifiera debatten om massmedias bevakning av jämställdhetsfrågor inom alla samhällsområden. Journalister från hela landet har därför bjudits in till massmediaseminarier.

Datamaskinerna har kostat minst 30 000 jobb

I nu framlagd rapport från prognosinstitutet inom SCB slutredovisas och sammanfattas arbetet från ett större projekt som syftat till att kartlägga datoriseringens effekter på arbetskraften.

Sammanfattningsvis beräknas att 60 000—90 000 arbetstillfällen i Sverige försvunnit respektive ej kommit till stånd som en direkt följd av den automatiska databehandlingen (ADB). Å andra sidan bedöms ca 30 000 arbetstillfällen ha tillkommit inom "datoryrken". I många fall innebär detta att datoriseringen ersätter nyanställningar. Antalet sysselsatta inom yrkesområdena kameralt och kontortekniskt arbete (totalt ca 400 000 personer) är sannolikt 30 000—40 000 färre till följd av datoriseringen. Vanligen datoriseras "rutinarbetsuppgifter". De anställda omplaceras ofta på andra rutinarbetsuppgifter.

Olika verksamheter påverkas olika kraftigt. Särskilt påtagliga är ADB:s effekter inom industri, handel, bank och försäkring samt offentlig förvaltning.

I utredningen konstateras att förutom direkta effekter på arbetskraften har datoriseringen icke oväsentliga indirekta effekter som tar sig uttryck i högre produktivitet. ADB:s totala produktiva insats i samhällsekonomin sägs motsvara minst 100 000 personers arbetsinsatser.

Spritkonsumtionen ökar

Alkoholkonsumtionen ökade något under första halvåret 1977. Ökningen var störst för vin. Antalet fall av omhändertaganden av alkoholberusade personer under halvåret minskade stort jämfört med omhändertaganden för fylleri första halvåret 1976. Antalet hembränningsbrott och miss-tänkta fall av trafikonykterhet som kommit till polisens kännedom ökade.

Försäljningen av spritdrycker för förtäring uppgick under första halvåret 1977 till 30,3 milj liter. Detta innebär en ökning med

1,6 % från samma tid 1976. Ut-minuteringen av spritdrycker från systembolaget steg med 1,7 % till 29,3 milj liter, medan utskänknin-gen (systembolagets försäljning till restauranger) var oförändrat 1,0 milj liter.

Under årets första sex månader sålde systembolaget 35,9 milj liter vin. Det var 9,2 % mer än under samma tid 1976. *Lättvinet* ökade med 11,7 % till 31,2 milj liter. *Starkvinet* minskade med 4,7 % till 4,7 milj liter.

Den totala konsumtionen per capita av spritdrycker, vin, starköl och öl omräknad till 100 procentig alkohol — beräknad per invånare över 15 år — har ökat från 3,65 liter under första halvåret 1976 till 3,71 liter under samma tid 1977.

Omhändertaganden av berusade

Fylleristraflet avskaffades den 1 januari 1977, då lagen (1976:511, LOB) om omhändertagande av berusade personer m m trädde i kraft. Lagens stadgande innebär bl a att en person får omhändertas om han är så berusad att han är ur stånd att ta vård om sig eller utgör en fara för sig själv eller annan. Om den omhändertagnes tillstånd ger anledning därtill, skall han föras till sjukhus eller läkare tillkallas. Den omhändertagne skall frigges så snart det kan ske utan men för honom själv och anledning till omhändertagande inte längre föreligger. Frigivandet skall i allmänhet ske inom åtta timmar efter omhändertagandet.

Uppgifter om antalet omhändertaganden enligt LOB lämnas månadsvis av polisdistrikten.

Totalt rapporterades 36 845 omhändertaganden för alkoholberusning under första halvåret 1977 mot 54 105 omhändertaganden för fylleri första halvåret 1976. I 2 083 fall överlämnades den omhändertagne till annat vårdorgan för fortsatt vård. Antalet omhändertaganden av kvinnor uppgick till 1 939. För ungdomar under 20 år redovisades 2 826 omhändertaganden, därav 469 omhändertaganden av flickor. I 144 fall omhändertogs ungdomar under 15 år. Av det totala antalet omhändertaganden har personen i fråga i 1 958 fall inte identifierats och följaktligen inte kunnat åldersbestämmas. Antalet omhändertaganden av berusade personer där an-

nat medel än alkohol varit rusgivande uppgick till 300, därav 31 omhändertaganden av kvinnor. I 68 fall omhändertogs ungdomar under 20 år.

Trafiknykterhetsbrott

Statistiken för första halvåret 1976 resp 77 över brott som kommit till polisens kännedom visar att antalet skäligen misstänkta fall av trafiknykterhetsbrott har ökat med 8 % till 8 879.

Trafikfarliga läkemedel

Apotekspersonal brukar varna: — Kör inte bil när ni har tagit de här tablettorna. Men nu föreslås från Nordiska läkemedelsnämnden att trafikfarliga mediciner bör förses med en varningstriangel och att producenten skall svara för denna märkning.

Ännu vet man för lite om i vil-

ken grad som bilförare kan antas vara påverkade av läkemedel under körningen. Den kunskap vi här i Sverige har om läkemedelsintag hos bilförare har vi vanligen fått på köpet vid de undersökningar som gjorts kring rattonykterhet.

Där framgår det att cirka 30 procent av de bilförare som gripits för rattonykterhet uppger att de tagit läkemedel och/eller har någon sjukdom. Hälften av dessa uppger sig ha tagit läkemedel som kan betraktas som trafikfarliga.

Men på grund av lagstiftningen i Sverige blir normalt bara en del av de bilförare som kan antas ha tagit läkemedel utsatta för blodprovstagning och läkemedelsanalys vid trafikrazzior.

Slutsatsen är därför osäker, men det skulle röra sig om högst ett hundratal per år som gripits vid trafikrazzior och varit påverkade av läkemedel.

Ett något större problem i trafikhänseende torde enligt utredningen vara missbruk av läkemedel och även läkemedel i kombination med alkohol. Erfarenheter

från de nordiska länderna tyder på att de flesta läkemedelspåverkade bilförare har missbrukat läkemedel eller använt dem fel.

Därför föreslås att de läkemedel som är mest trafikfarliga skall märkas av producenten. Det gäller bl a starka smärtstillande medel, vissa epileptiska medel, allergimedel, sömn- och lugnande medel samt vissa centralstimulerande och alkoholhaltiga läkemedel.

Övriga trafikfarliga läkemedel bör märkas på apoteket då läkaren begär det på receptet.

De läkemedel som innehåller mer än 5 procent alkohol föreslås alltid vara märkta.

Märkningssymbolen föreslås vara en varningstriangel med röd kant. Kompletterande information bör dessutom medfölja förpackningen med läkemedel.

För närvarande finns det inget krav på att ett nytt läkemedel är testat med hänsyn till dess eventuella påverkan på bilförare när det lämnas för registrering. Utredningen föreslår att ett sådant krav ställs.

socialmedicinsk tidskrift

ISSN 0037-833 X

Prenumerationspris (inklusive moms.)

Helår kr 70

Studerande helår kr 40.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per månad utom juli och augusti).

Lösnummer kr 8: — (exkl. moms.)

Dubbelnr kr 10: — (exkl. moms.)

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur smt utan angivande av källan förbjudes.

Utgivningsplan 1978

Nummer	1	2	3	4	5—6	7	8—9	10
Utkommer	21/1	18/2	18/3	22/4	10/6	16/9	4/11	9/12
Sista manusdag för annonser:								
sättning	8/12	9/1	6/2	9/3	26/4	7/8	25/9	30/10
helmaterial	13/12	12/1	9/2	14/3	2/5	10/8	28/9	2/11

Prenumerationsavdelning:

Fack, 104 01 Stockholm 60

Tel. 08/87 34 91 Postgiro 1179-1

Annonsavdelning:

Maud Jacobsson, Alströmergatan 18, 112 47 Stockholm. Tel. 08/51 21 13, 51 67 60

Annonspriser:

Omslagets andra och tredje sida kr 1 300, fjärde sida kr 1 400,

helsida kr 1 150, halvsida kr 700, kvartsida kr 425.

Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm,

sidans bredd (2 spalter) 150 mm.